

רשות ניירות ערך
ISRAEL SECURITIES AUTHORITY
מחלקת תאגידיים www.isa.gov.il

עמדת סגל

עמדות סגל הרשות המובאות להלן הינן עמדות מקצועיות המשקפות החלטות ועמדות של הסגל בסוגיות הנוגעות ליישום דיני ניירות ערך. תוכן העמדות המפורסמות מנחה את הרשות והסגל בהפעלת סמכותם והציבור יוכל להשתמש בהן ולהחילן בנסיבות דומות.

עדכון החלטה מספר 4-99 בעניין קוים מנחים לבחינת מהותיות של טעות בדוחות כספיים ועמדה משפטית מספר 24-105 בדבר אופן פרסום דוחות כספיים

מתוקנים

12.3.2012

העמדה כוללת עדכונים מיום 8 בדצמבר 2013 שסומנו באפור, ומיום 1 בדצמבר 2016 שסומנו בצהוב.

דברי הסבר

בחודש דצמבר 2005 פרסמה רשות ניירות ערך את החלטה מספר 4-99 בנושא מהותיות לצורך תיקון טעויות בדוחות כספיים (להלן: "ההחלטה הקודמת"), אשר קבעה קווים מנחים לבחינת מהותיות כאמור. בהתאם להחלטה הקודמת, בחינת מהותיות דורשת בדיקה של עובדות המקרה תחת מכלול הנסיבות הרלוונטיות, תוך בחינת שיקולים איכותניים וכמותיים. במסגרת ההחלטה הקודמת, נקבעה חזקה כמותית לטעות מהותית, לפיה טעות המהווה 5% ויותר ביחס לרווח הנקי (בערכו המוחלט) או 2% ויותר ביחס להון העצמי (בערכו המוחלט), הינה טעות מהותית. היינו, ביחס לטעויות כאלה הפעלת שיקול דעת איכותני לא נדרשה (אלא בנסיבות חריגות). עם זאת, קבעה ההחלטה הקודמת כי תיתכנה טעויות אשר למרות ששיעורן נופל מן הספים הכמותיים האמורים, עדיין תיחשבה כטעויות מהותיות לאחר בחינת מכלול הנסיבות הרלוונטיות, לרבות שיקולים איכותניים, כפי שפורטו במסגרתה.

בעת האחרונה קיים סגל הרשות בחינה מחודשת של הוראות החלטה קודמת זו, ובכלל זה, בהן את הצורך בביצוע התאמות להוראותיה, וזאת, בהתייחס לשני היבטים עיקריים:

1. שינוי הוראות החלטה הקודמת המתייחסות לחזקות הכמותיות לקיומה של טעות מהותית ולאינדיקציות איכותניות לקיומה של טעות מהותית.

2. הוספת קווים מנחים בקשר עם סוגיות אשר לא קיבלו ביטוי במסגרת ההחלטה הקודמת.

הדיון המחודש כאמור נבע, בין היתר, ממספר תמורות אשר חלו בשנים האחרונות, כמפורט להלן:
1. החל משנת 2008, מיישמים תאגידי מדווחים בישראל את כללי התקינה החשבונאית הבינלאומית (להלן – "IFRS"), שהינה תקינה מבוססת עקרונות (Principles Based). היות שבמסגרת ההחלטה הקודמת נקבעו חזקות כמותיות לבחינת מהותיות של טעות בדוחות הכספיים, בחן סגל הרשות האם ראוי להשאיר חזקות כמותיות אלה על כנן, גם תחת הוראות ה-IFRS.

2. בשנים האחרונות, נערכו מחקרים בארצות הברית¹, מהם עולה כי חלק מתיקוני הדוחות בגין טעויות בדוחות הכספיים, מתקבלים באדישות על ידי משקיעים. דהיינו, אינם משפיעים באופן משמעותי על מחיר ניירות הערך של התאגיד המדווח בשוק. מחקרים אלה מעלים השערה לפיה ממצא זה מבטא את הקושי של הציבור לזהות את הכשלים החמורים יותר בדוחות הכספיים, וכי האמור נובע, בין היתר, מריבוי תיקוני דוחות, אשר אינם נובעים תמיד מתיקון טעויות הכרוכות במידע חשוב למשקיע לצורך קבלת החלטת השקעה.

על רקע מחקרים אלה, ולאור ניסיון נוסף שנצבר בקשר עם הצגות מחדש של דוחות כספיים החל ממועד פרסום החלטת הסגל הקודמת בחודש דצמבר 2005 ועד למועד זה, עלה הצורך לבחון מחדש את הוראות ההחלטה הקודמת, ובכלל זה, באיזו מידה, אם בכלל, הקווים המנחים אשר נקבעו בהחלטה הקודמת, עלולים להביא לתיקון דוחות כספיים בגין טעויות שאינן מהותיות, דהיינו, כאלה שאינן בעלות השפעה על הליך קבלת החלטות של משתמשי הדוחות.

תהליך הבחינה כאמור כלל בחינה של ההוראות הקיימות נכון למועד זה בישראל בדבר תיקון דוחות כספיים, וכן בחינה של הוראות הדין והפרקטיקה המקובלת בנושא בעולם. כמו כן, במסגרת בחינה זו ערך הסגל, בין היתר, פגישות עם נציגי חברות מדווחות, רואי חשבון מבקרים ומשתמשים בדוחות הכספיים.

במסגרת הבחינה הסתייע סגל הרשות בבדיקה שבוצעה על ידי המחלקה הכלכלית ברשות ניירות ערך (להלן – "המחלקה הכלכלית"), אשר בחנה, בין היתר, את השפעת העלאת החזקה הכמותית בקשר עם ההון העצמי של התאגיד מ- 2% ל- 5%. מממצאי הבדיקה עולה כי העלאת החזקה הכמותית בקשר עם ההון העצמי כאמור, לא הייתה מביאה, באופן משמעותי, לאיבוד מידע חשוב למשקיע בדרך של הימנעות מתיקון טעויות, אשר יש בהן בכדי להשפיע על החלטות כלכליות המתקבלות על ידי המשקיע הסביר.

---

¹ בין היתר, מחקר מטעם משרד האוצר בארה"ב: Susan Scholz, *The Changing Nature and Consequences of Public Company Financial Restatements*, 1997-2006, (April, 2008). למחקרים נוספים ר' דוח וועדת ה- SEC Advisory Committee on Improvements to Financial Reporting - SEC. ניתן למצוא את הדוח הסופי של הוועדה בכתובת האינטרנט הבאה: <http://www.sec.gov/about/offices/oca/acifr/acifr-finalreport.pdf>

על בסיס הבחינה המחודשת כאמור, החליט סגל הרשות שלא לבטל את החלטת הסגל הקודמת, אלא לערוך בה שינויים והתאמות, וזאת נוכח היתרונות הקיימים בקווים מנחים לבחינת מהותיות של טעות בדוחות הכספיים, כפי שיפורטו להלן:

1. המשך וודאות בשוק באשר לפרמטרים לפיהם בוחן סגל הרשות מהותיות של טעות בדוחות כספיים, המצריכה את תיקונם.
2. הוראות החלטת הסגל אינן עומדות בסתירה להוראות ה-IFRS, אלא באות להשלים אותן. תקן חשבונאות בינלאומי מספר 8, *מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות* (להלן – "IAS 8"), קובע את הדרישה לבצע הצגה מחדש בגין טעות מהותית, וזאת מבלי לקבוע פרמטרים לבחינת מידת המהותיות. משכך, החלטת הסגל אינה סותרת את הוראות התקינה הבינלאומית, בבואה להתוות קווים מנחים לבחינת מידת מהותיות של טעות בדוחות הכספיים, אשר תחייב את הצגתם מחדש.

לצד ההחלטה שלא לבטל את החלטת הסגל, כמפורט לעיל, הוחלט שיש לבצע בה מספר שינויים והתאמות. להלן יפורטו עיקרי ההחלטות והנימוקים להן:

1. **לא בוטלו החזקות הכמותיות לבחינת מהותיות של טעות בדוחות כספיים** – סגל הרשות סבור כי ביטול חזקות כמותיות אחת שהן קיימות, עלול להוביל לחוסר אחידות במבחני מהותיות לתיקון טעויות אשר ייושמו על ידי החברות.

2. **שינוי החזקות הכמותיות לטעות מהותית, הוספת התייחסות לנסיבות בהן טעות שעברה את החזקות הכמותיות לא תהווה טעות מהותית והתאמת המונחים לטרמינולוגיה של הוראות ה-IFRS** - עמדת הסגל שבנדון קובעת חזקה לפיה טעות אשר השפעתה, כפי שמיוחסת לבעלים של החברה האם², מהווה 5% ויותר ביחס לרווח (הפסד) הנקי (בערכים מוחלטים) המיוחס לבעלים של החברה האם, או 5% ויותר ביחס לסך הרווח (הפסד) הכולל (בערכים מוחלטים) המיוחס לבעלים של החברה האם², או טעות ששכומה (בערכים מוחלטים), כפי שמיוחס לבעלים של החברה האם, מהווה 5% ויותר ביחס להון המיוחס לבעלים של החברה האם², הינה טעות מהותית. זאת חלף החזקות הכמותיות שנקבעו בהחלטת הסגל מחודש דצמבר 2005, לפיהן טעות המהווה 5% ויותר מסך הרווח הנקי או 2% ויותר מסך ההון העצמי, מהווה טעות מהותית.

העלאת הסף הכמותי לבחינת הטעות ביחס להון, מבוססת, בין היתר, גם על תוצאות הבדיקה של המחלקה הכלכלית, כפי שתוארה לעיל. בהקשר זה יצוין כי בהתאם לעמדה וכמפורט במסגרתה, תיתכנה נסיבות מסוימות בהן טעות אשר עמדה בחזקות הכמותיות למהותיות, לא תהווה טעות מהותית. יתר על כן, הותאמו מונחי הסעיפים אשר ביחס אליהם נבחנות החזקות הכמותיות, בהתאם לטרמינולוגיה של הוראות ה-IFRS.

² כמשמעותו בכללי חשבונאות מקובלים.

3. בהתאם להוראות העמדה, טעות עשויה להיות מהותית ולחייב את הצגת הדוחות הכספיים מחדש, גם אם היא אינה עומדת בחזקות הכמותיות, וזאת עקב מהותיותה מן הפן האיכותני. במסגרת העמדה מפורטת רשימה פתוחה של דוגמאות לשיקולים איכותניים אותם ראוי לשקול בעת בחינת מהותיות של טעות.

4. הוספת קווים מנחים לבחינת מהותיות של טעויות בדוחות כספיים לתקופות ביניים.

* עדכון ההחלטה מחודש דצמבר 2013 בעניין טעויות בדוחות כספיים לתקופות ביניים - ע
רקע הניסיון שנצבר באשר ליישום הוראות העמדה העדכנית, החל ממועד פרסומה בחודש מרץ 2012, סגל הרשות מצא לנכון להוסיף דוגמא נוספת למצבים בהם לאחר בחינת שיקולים איכותניים, תאגיד עשוי לסבור כי טעות אשר עברה אחד או יותר מהמבחנים הכמותיים התוצאתיים (מבחן הרווח הנקי והרווח הכולל) לא תיחשב כטעות מהותית. דוגמא זו מתייחסת לטעויות בדוחות כספיים לתקופות ביניים. הניסיון מראה כי ישנם מקרים בהם טעויות בדוחות לתקופות ביניים אשר עוברות את הספים הכמותיים התוצאתיים שנקבעו למהותיות, אינן מהותיות לשם קבלת החלטה על ידי המשקיע. על כן, עודכן סעיף 2ד(2) לעמדה ולפיו, בהתקיים תנאים ונסיבות מסוימות כמפורט בסעיף, תאגיד עשוי לסבור כי טעות שכזו אינה מהותית.

5. הוספת קווים מנחים לאופן תיקון דוחות כספיים בגין קיומה של טעות מהותית.

* עדכון ההחלטה מחודש דצמבר 2016 בעניין אופן תיקון דוחות כספיים בגין קיומה של טעות מהותית - על
רקע הניסיון שנצבר באשר ליישום הוראות העמדה העדכנית החל ממועד פרסומה, עודכן סעיף 4 לעמדה העוסק בקווים מנחים לתיקון דוחות כספיים הכוללים טעות מהותית, באופן שבו הוא כולל התייחסות למקרים בהם רשאי תאגיד, בכפוף לקבלת אישור סגל הרשות מראש, לתקן טעות מהותית במסגרת מספרי השוואה של הדוחות הכספיים לתקופה השוטפת, חלף פרסום מחדש של הדוחות הכספיים הכוללים אותה. יצוין כי במקביל לפרסום עדכון זה, סגל הרשות פרסם קובץ שאלות ותשובות לעמדת הסגל, המשקף את עמדת הסגל במספר מקרים בהם נדונה שאלת מהותיות של טעות, ו/או שאלת אופן תיקון טעות מהותית.

נוסף על האמור, בוצעו התאמות לעמדה בעקבות עיגון חובות הדיווח החלות על תאגיד אשר גילה טעות מהותית בדוחותיו הכספיים כפי שדווחו בעבר (הגשת דוח מיידי בדבר קיומה של טעות כאמור, ומתן גילוי בדוח הדירקטוריון) במסגרת תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970³ (להלן – "תקנות דוחות תקופתיים ומידיים").

עמדה זו מחליפה את החלטת סגל מספר 4-99 בנושא מהותיות לצורך תיקון טעויות בדוחות כספיים.

³ בחודש מאי 2016 פרסם ברשומות תיקון מספר 5 לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים, אשר מעגן את חובות הדיווח והגילוי בנוגע להצגה מחדש של דוחות כספיים בגין טעות מהותית, כפי שנקבעו בהנחיית גילוי לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, מחודש מרץ 2012.

הדוחות הכספיים של תאגיד מהווים חלק מרכזי מהליך הדיווח הכספי של התאגיד. מטרת הדוחות הכספיים הינה לספק מידע לגבי המצב הכספי, הביצועים והשינויים במצב הכספי של התאגיד, אשר יהא שימושי למגוון רחב של משתמשים בקבלת החלטות כלכליות.

קיומן של טעויות מהותיות בדוחות עשוי לפגום ביכולתם של המשתמשים בדוחות הכספיים לנתח ולהעריך את ביצועי התאגיד. לפיכך, על מנת להבטיח את אמינות ומהימנות הדיווחים הכספיים של תאגידים, ואת יכולת המשתמשים לקבל החלטת השקעה באופן מושכל על בסיסם, מובאת עמדת סגל זו שעניינה בקביעת קווים מנחים לזיהוי טעות מהותית בדוחות הכספיים, קביעת כללים לעניין פרסום מחדש של דוחות כספיים מתוקנים ומתן גילוי בקשר עם טעויות בדוחות הכספיים שתוקנו.

תקן חשבונאות בינלאומי מספר 8, *מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות* (להלן – "IAS 8"), קובע כי טעויות בדוחות כספיים יכול שתהיינה בקשר עם הכרה, מדידה, הצגה או גילוי של פריטים בדוחות הכספיים. דוחות כספיים אינם מציינים באופן מלא לתקני דיווח כספי בינלאומיים, אם הם כוללים טעויות מהותיות, או אם כוללים טעויות שאינן מהותיות שבוצעו במכוון על מנת להשיג הצגה מסוימת של המצב הכספי, תוצאות הפעולות או תזרימי המזומנים של התאגיד. כן קובע IAS 8 את הדרישה לבצע הצגה מחדש בגין טעות מהותית ואולם, אינו קובע מהם הפרמטרים לבחינת מידת המהותיות של טעויות כאמור.

"מידע מהותי" מוגדר בתקינה החשבונאית הבינלאומית כמידע אשר השמטתו או הצגתו באופן מטעה, עלולות להשפיע על אופן קבלת החלטות כלכליות על ידי משתמשים על בסיס הדוחות הכספיים⁴. הגדרה זו, אף היא, אינה כוללת הנחיות לבחינת מהותיות של טעות. על כן, וכפי שצוין לעיל, עניינה של עמדת סגל זו, בין היתר, בקביעת קווים מנחים לזיהוי טעויות מהותיות בדוחות כספיים.

---

⁴ ר' המסגרת המושגית להכנת דוחות כספיים והצגתם (Framework) אשר פורסמה על ידי ה-IASB, כמו גם תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1, *הצגת דוחות כספיים* (להלן "IAS 1").

2. פרמטרים לבחינת מהותיות של טעויות בדוחות כספיים

א. ככלל, טעויות בדוחות כספיים הינן מהותיות אם הן יכולות, יחד או כל אחת בנפרד, להשפיע על החלטות כלכליות המתקבלות על ידי משתמשים על בסיס הדוחות הכספיים. המהותיות תלויה בגודל (נדבך כמותי) ובמהות ("nature", נדבך איכותני) של הטעות בהתחשב במכלול הנסיבות⁵.

נדבך כמותי לבחינת מהותיות של טעות

ב. לעמדת סגל הרשות, חזקה כי טעות אשר עוברת את הספים הכמותיים הבאים (להלן – "הספים הכמותיים"), מהווה טעות מהותית המחייבת תיקון דוחות כספיים –

(1) השפעת הטעות המיוחסת לבעלים של החברה האם מהווה 5% ויותר ביחס לרווח (הפסד) הנקי (בערכים מוחלטים), המיוחס לבעלים של החברה האם²; או-

(2) השפעת הטעות המיוחסת לבעלים של החברה האם מהווה 5% ויותר ביחס לסך הרווח (הפסד) הכולל (בערכים מוחלטים), המיוחס לבעלים של החברה האם²; [סעיפים (1) ו-(2) יקראו להלן – "הספים הכמותיים התוצאתיים"] או-

(3) סכום הטעות המיוחס לבעלים של החברה האם, מהווה 5% ויותר ביחס להון המיוחס לבעלים של החברה האם² (בערכים מוחלטים) (להלן – "סף כמותי מאזני").

ג. במקרים מסוימים, בחינה של מכלול הנסיבות לרבות מהות (nature) הטעות, עשויה להביא לסתירת הספים הכמותיים, היינו, להביא למסקנה לפיה טעות אינה מהותית, על אף ששיעורה עובר אחד או יותר מהספים הכמותיים.

ברי, כי תאגיד כאמור, נדרש לבסס את מסקנתו תוך ניתוח הנסיבות והשיקולים המעידים על העדר מהותיותה של הטעות לשם קבלת החלטות כלכליות על ידי המשתמשים בדוחות הכספיים, וזאת על אף היקפה מן הבחינה הכמותית.

ד. לשם המחשת סעיף ג' לעיל, יובאו להלן שתי דוגמאות למצבים שבהם תאגיד עשוי לסבור כי טעות אשר עברה אחד או יותר מהספים הכמותיים התוצאתיים, אך לא עברה את הסף הכמותי המאזני, לא תיחשב כטעות מהותית, ובלבד שבחינת השיקולים האיכותניים כמפורט בסעיף ה' להלן, אינה מעלה כי הטעות הינה מהותית בהיבט האיכותני:

⁵ ר' סעיף 7 ל- IAS1, שנוסחו המקורי מובא להלן:

"Material Omissions or misstatements of items are material if they could, individually or collectively, influence the economic decisions that users make on the basis of the financial statements. **Materiality depends on the size and nature of the omission or misstatement judged in the surrounding circumstances.** The size or nature of the item, or a combination of both, could be the determining factor."

(סימונים אינם במקור)

- (1) בתקופת דיווח בה הרווח או ההפסד (הנקי או הכולל לפי העניין) של תאגיד הינו נמוך ביותר, כל טעות, ולו הקטנה ביותר, עשויה לעבור את הספים הכמותיים התוצאתיים. בנסיבות כאלה, ובהתקיים המפורט ברישא לסעיף ד, תאגיד עשוי לסבור כי הטעות אינה מהותית, אם הרווח או ההפסד (הנקי או הכולל, לפי העניין) הנמוך אינו מייצג את תוצאות פעילותו בתקופות המדווחות הקודמות, והתאגיד אינו צופה כי יחזור על עצמו בתקופות המדווחות הבאות (ככל שניתן לבסס תוצאות פעילות מייצגות באופן מהימן). לשם כך, יש לבחון האם מקור הרווחיות הנמוכה הינו בפעולה חד פעמית, האם זוהתה מגמה נמשכת של רווחיות נמוכה וכדומה.
- (2) טעות בדוחות כספיים לתקופות ביניים, אשר מהותית בהתאם למבחנים המפורטים בסעיף 3 להלן, אך היא אינה מהותית ביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) של השנה אשר כוללת את תקופת הביניים שבנתונה התגלתה הטעות, וביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) החזוי לשנה השוטפת בכללותה בה השפעת הטעות אמורה לקבל ביטוי⁶.

ה. נדבך איכותני למהותיות של טעות

כאמור בסעיף א' לעיל, מהותיות של טעות תלויה נגזרת גם ממהותה (nature) ולא רק מגודלה הכמותי. על כן, בחינה של שיקולים איכותניים למהותיות של טעות, עשויה להביא למסקנה לפיה הטעות הינה מהותית, על אף ששיעורה נופל מן הספים הכמותיים המפורטים לעיל.

להלן תובאנה מספר דוגמאות לשיקולים איכותניים אותם ראוי לשקול במסגרת זו. יודגש כי רשימת דוגמאות זו אינה רשימה ממצה, אלא נועדה להדגמה בלבד וכי יש לשקול כל מקרה לגופו בהתאם לנסיבותיו.

- (1) בחינה של גודלו או מהותו (nature) של הפריט בו התגלתה הטעות, או שילוב של שניהם⁷;
- (2) בחינה האם הטעות קשורה בפריט בעל משמעות לפעילות התאגיד, אשר ערך הפוטנציאל העסקי הטמון בו גבוה מערכו בספרים לאור כללי המדידה החשבונאיים⁸;
- (3) בחינה האם הטעות היא בגין פריט שניתן למדוד באופן מדויק או שמא היא נובעת מפריט שמדידתו נסמכת על אומדנים והערכות. כך למשל סטייה כמותית של 5% בערכו של פריט הניתן למדידה באופן מדויק, איננה בהכרח שקולה לסטייה כמותית של 5% בערכו של פריט הנמדד על בסיס אומדנים;
- (4) בחינה האם כתוצאה מהטעות לא ניתן להבחין בשינויים ברווחיות או במגמות אחרות בדוחות הכספיים (למשל כאשר פעילות התאגיד מאופיינת בעונתיות);

⁶ זאת במקרה בו ההשפעה המצטברת של הטעות נזקפת לתקופה שוטפת.

⁷ ר' נוסח סעיף 7 ל- IAS1 המובא בהערת שוליים 4 לעיל, ולפיו גודלו או מהותו (nature) של הפריט בו נכללה הטעות, או שילוב של שניהם, עשויים להוות פרמטרים משמעותיים בבחינת מהותיות הטעות.

⁸ למשל – טעות שאינה עוברת את הספים הכמותיים אולם מקורה בסעיף נכס בלתי מוחשי, כאשר כל פעילות התאגיד מושתתת על נכס זה.

- (5) בחינה האם כתוצאה מהטעות, לא ניתן להבחין באי עמידה בציפיות אנליסטים ו/או משקיעים, לרבות משקיעים פוטנציאליים ;
- (6) בחינה האם הטעות עשויה להשפיע על אנליסטים ו/או משקיעים, לרבות משקיעים פוטנציאליים, בבואם לנתח את פעילות התאגיד ותוצאותיו ;
- (7) בחינה האם הטעות עשויה לפגוע בהשוואתיות עם תוצאות העבר של התאגיד או עם תוצאותיהן של חברות הפועלות בענף ;
- (8) בחינה האם הטעות הופכת רווח להפסד או להיפך ;
- (9) בחינה האם הטעות קשורה למגזר בדוחות הכספיים או לרכיב עסקי אחר בתאגיד, לו תפקיד חשוב בכל הנוגע לניתוח הפעילות העסקית והרווחיות ;
- (10) בחינה האם הטעות הינה מהותית ביחס למדד תוצאתי אחר⁹ המשמש את הנהלת התאגיד ו/או את המשתמשים בדוחות הכספיים לשם קבלת החלטות כלכליות ;
- (11) בחינה האם הטעות משפיעה על עמידת התאגיד בדרישות רגולטוריות ;
- (12) בחינה האם הטעות משפיעה על סיווג פריטים הכלולים במאזן בין הזמן הקצר לבין הזמן הארוך ;
- (13) בחינה האם הטעות משפיעה על עמידת התאגיד באמות מידה פיננסיות או בדרישות חוזיות אחרות ;
- (14) בחינה האם הטעות מביאה לגידול בתגמולי ההנהלה, למשל על ידי עמידה ביעדים שנקבעו המזכים את ההנהלה בבונוסים או בהטבות מבוססות מניות ;
- (15) בחינה האם הטעות עלולה להסוות פעולה בלתי חוקית של התאגיד ;
- (16) בחינה האם הטעות נוגעת לפעולות בין תאגיד לבין בעל שליטה בו או בינו לבין בעלי עניין בו ;
- (17) בחינה האם, בהתבסס על ניסיון עבר, לטעות עשויה להיות השפעה על מחירי ניירות הערך הסחירים של התאגיד.

1. **בנסיבות מסוימות, טעות עשויה להיחשב כמהותית, על אף העדר השפעתה על הרווח הנקי, על הרווח הכולל, על ההון של תאגיד או על סך תזרימי המזומנים של התאגיד - והכל לפי העניין.** כך למשל, שינויי סיווג בין סעיפים שונים בדוחות הכספיים, או טעות בביאורים לדוחות הכספיים (שאינה משפיעה על הדוחות הכספיים הראשיים) עשויה להשפיע על יכולת המשתמשים לנתח את מצבו הכספי ותוצאות פעילותו של תאגיד. לשם בחינת מהותיות טעויות מסוגים אלו, על תאגיד לבחון את מכלול הנסיבות, לרבות שיקולים איכותניים כדוגמת אלה המפורטים בסעיף ה' לעיל.

דוגמה למצב כאמור היא טעות המשנה באופן משמעותי יחסים פיננסיים הנבחנים דרך קבע בעניינו של תאגיד על ידי הנהלתו או על ידי גורמים חיצוניים לו (כדוגמת נותני אשראי,

⁹ הכוונה למדד תוצאתי שונה ממדד רווח נקי או רווח כולל, הקבועים במסגרת הספים הכמותיים התוצאתיים לעיל.

משתמשים אחרים בדוחות הכספיים וכדומה). כך למשל, טעות בהצגת הכנסות, לפיה הכנסות התאגיד הוצגו על בסיס ברוטו חלף הצגתן על בסיס נטו, המשפיעה השפעה משמעותית על שיעור הרווחיות הגולמית של תאגיד, תחשב כטעות מהותית, על אף שאינה משפיעה על הרווח הנקי, הרווח הכולל או על הון התאגיד. דוגמה נוספת היא טעות בסיווג תזרימי מזומנים, המשפיעה באופן מהותי על תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת לתקופה, על אף שאינה משפיעה על סך הגידול (קיטון) נטו במזומנים ושווי מזומנים לאותה תקופה.

יודגש כי היות שטעות מן הסוגים האמורים אינה משפיעה על הרווח הנקי או הרווח הכולל או על ההון של תאגיד, הרי שבבואו של תאגיד לנתח את מידת המהותיות של הטעות, עליו להתייחס להשפעת מלוא סכום הטעות על הדוחות הכספיים המאוחדים, ועל יכולת המשתמשים לנתח את מצבו הכספי של התאגיד ותוצאות פעילותו, ולא להשפעת הטעות המיוחסת לבעלים של החברה האם (כהגדרת מונח זה בסעיף ב' לעיל)¹⁰.

ז. **בחינת מהותיות של מספר טעויות** - כאשר מתגלות מספר טעויות, יש לבחון הן את ההשפעה על הדוחות הכספיים שיש לכל טעות בנפרד והן את ההשפעה על הדוחות הכספיים שיש למכלול הטעויות יחד, כאילו היו טעות אחת, תוך התייחסות לנדבך הכמותי ולנדבך האיכותני המפורטים לעיל, וכן תוך התחשבות בגורמים הבאים:

- (1) החשיבות שיש לפריט המסוים לתאגיד (למשל – חשיבות פריט מלאי בחברה תעשייתית הינה גבוהה);
- (2) היקף ההשפעה של הטעות על פריטים שונים (למשל – האם יש לה השפעה על מספר רב של פריטים בדוחות הכספיים);
- (3) ההשפעה של הטעות על הדוחות הכספיים בכללותם.

יובהר כי על אף האמור, כאשר ההשפעה של טעות כלשהי, בפני עצמה, נחשבת למהותית, לא ניתן להתעלם או לבטל השפעה זו על ידי טעויות אחרות בעלות השפעה "מקזזת". כך למשל, כאשר טעות, שבפני עצמה נחשבת למהותית, מביאה לגידול בסעיף ההכנסות, לא ניתן לטעון שהיא אינה מהותית לאור טעות אחרת המביאה לגידול מקביל בסעיף ההוצאות, וזאת על אף שסעיף הרווח הנקי אינו מושפע ממכלול הטעויות.

ח. **בחינת מהותיות של טעויות על פני מספר תקופות** – מקום בו התגלתה טעות אשר חוזרת על עצמה במשך מספר תקופות, כאשר בכל תקופה בפני עצמה אינה מהותית לדוחות הכספיים, תאגיד נדרש לבחון גם את ההשפעה המצטברת שיש לטעות על פני התקופות במצטבר.

---

¹⁰ כך למשל, בבואו של תאגיד לנתח את מידת המהותיות של טעות אשר מקורה בסיווג התחייבות לזמן ארוך חלף סיווג לזמן קצר, עליו לבחון את השפעת מלוא סכום ההתחייבות.

ט. **טעות בדוחות כספיים לתקופות קודמות אשר אינן נכללות כמספרי השוואה במסגרת הדוחות הכספיים לשנה הקודמת ובמסגרת הדוחות הכספיים לתקופות ביניים של השנה השוטפת**

התגלתה טעות בדוחותיו הכספיים של תאגיד לתקופות קודמות, אשר אינן נכללות כמספרי השוואה במסגרת הדוחות הכספיים לשנה הקודמת, ואינן נכללות כמספרי השוואה במסגרת דוחות כספיים לתקופות ביניים של השנה השוטפת, ואינן משפיעות באופן מהותי על הנתונים אשר נכללים במסגרתם (להלן בסעיף זה – **"טעות בנתוני עבר"**)¹¹, יעריך התאגיד את מהותיותה בהתאם לספים הכמותיים ולשיקולים איכותניים כמפורט לעיל, וזאת ביחס לנתוני הדוחות הכספיים לתקופות קודמות אשר כוללים את הטעות.

מצא התאגיד כי הטעות הינה מהותית, **יגיש תאגיד דוח מיידי בדבר קיומה של טעות כאמור, וזאת בהתאם לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים**¹².

לעמדת סגל הרשות, פרסום דיווח מיידי זה חשוב לשם הבנת התפתחות עסקי התאגיד לאורך זמן, הן על ידי ציבור המשקיעים בניירות הערך של התאגיד בתקופות העבר הרלוונטיות אשר כוללות את הטעות המהותית, והן על ידי ציבור המשקיעים בניירות הערך של התאגיד ושאר המשתמשים בדוחות הכספיים של התאגיד בעת הנוכחית.

¹¹ למשל – בעת הכנת דוחותיו הכספיים לשנת 2011, גילה תאגיד טעות בנתוני הדוחות הכספיים לשנת 2006 וטעות נוספת בנתוני הדוחות הכספיים לשנת 2007. נתוני השנים 2006 ו-2007 אינם נכללים כמספרי השוואה במסגרת הדוחות הכספיים לשנה הקודמת (2010). כמו כן הטעויות אינן משפיעות באופן מהותי על נתוני הדוחות הכספיים לשנה הקודמת שכן הן מקוזזות זו את זו. במקרה זה, יש לבחון את מהותיות כל אחת מהטעויות בהתאם לספים הכמותיים והשיקולים האיכותניים המפורטים בעמדה זו, ביחס לנתוני כל אחת מהתקופות הרלוונטיות בהתאמה. מצא התאגיד כי לפחות אחת מהטעויות מהותית, יפרסם דיווח מיידי בהתאם לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים.

¹² בחודש מאי 2016 פורסם ברשומות תיקון מספר 5 לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים, אשר מעגן את חובות הדיווח והגילוי בנוגע להצגה מחדש של דוחות כספיים בגין טעות מהותית, כפי שנקבעו בהנחיית גילוי לפי סעיף 36א לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, מחודש מרץ 2012.

3. קוים מנחים לבחינת מהותיות בתקופות ביניים

א. טעות בנתוני דוחות כספיים לתקופת ביניים של השנה השוטפת

התגלתה טעות בדוחותיו הכספיים של תאגיד לתקופת ביניים של השנה השוטפת¹³, תאגיד יעריך את מהותיותה בהתאם לספים הכמותיים ולשיקולים איכותניים כמפורט לעיל. בעת בחינת הטעות ביחס לספים הכמותיים התוצאתיים כהגדרתם לעיל, על התאגיד לבחון את סכום הטעות ביחס לרווח או הפסד (הן הנקי והן הכולל) של כל אחת מהתקופות הבאות:

- (1) תקופת הביניים שבה נוצרה הטעות;
  - (2) תקופת הביניים השוטפת שבמהלכה התגלתה הטעות (כך שזקיפת ההשפעה המצטברת של הטעות לתקופת הביניים השוטפת, תביא לשינוי מהותי בתוצאותיה, ומשכך תשפיע על ניתוח מגמות בין הרבעונים); וכן –
  - (3) התקופה המצטברת מתחילת השנה השוטפת ועד למועד הדוחות הכספיים לתקופת הביניים השוטפת.
- מצא התאגיד כי הטעות הינה מהותית ביחס לאחת מן התקופות האמורות, תיחשב הטעות כטעות מהותית.

ב. טעות שהתגלתה במהלך תקופת הביניים השוטפת ומקורה בשנים קודמות

התגלתה טעות במהלך תקופת הביניים השוטפת, אשר מקורה בשנים קודמות, תאגיד יעריך את מהותיותה בהתאם לספים הכמותיים ולשיקולים איכותניים כמפורט לעיל. בבחינת סכום הטעות ביחס לספים הכמותיים התוצאתיים כהגדרתם לעיל, יחולו ההוראות הבאות:

- (1) בחינת מידת המהותיות של הטעות אשר נכללה בדוחות כספיים שנתיים קודמים, תיעשה ביחס לרווח או הפסד (הן הנקי והן הכולל) של שנים אלה. הייתה הטעות מהותית, הדוחות הכספיים השנתיים הקודמים, יוצגו מחדש (להוראות בדבר אופן תיקון הדוחות הכספיים ר' סעיף 4 רבתי לעמדה זו).
- (2) מצא התאגיד כי הטעות אשר נכללה בדוחות כספיים שנתיים קודמים אינה מהותית ביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) של שנים אלה, יבחן התאגיד האם זקיפת השפעת תיקון הטעות לתקופת הביניים השוטפת, הינה מהותית, וזאת הן ביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) החזוי של השנה השוטפת בכללותה והן ביחס לרווח או הפסד (הנקי והכולל) של תקופת הביניים השוטפת (כך שזקיפת ההשפעה המצטברת של הטעות לתקופת הביניים השוטפת, תביא לשינוי מהותי בתוצאותיה, ומשכך תשפיע על ניתוח מגמות בין רבעונים), ושל התקופה המצטברת מתחילת השנה השוטפת ועד למועד הדוחות הכספיים לתקופת הביניים השוטפת.

¹³ למשל – טעות בנתוני רבעון שני של שנת 2011, אשר התגלתה ברבעון השלישי של שנת 2011.

היה ואין ביכולתו של התאגיד להעריך רווח חזוי לשנה השוטפת בכללותה, יבחן התאגיד את מהותיות הטעות ביחס לרווח המצטבר של ארבעת הרבעונים האחרונים.

מצא התאגיד כי הטעות הינה מהותית ביחס לאחת מן התקופות האמורות, תיחשב הטעות כטעות מהותית. להוראות בדבר אופן תיקון הדוחות השנתיים הקודמים במקרה זה, ר' סעיף 4(ד) לעמדה זו.

ג. טעות בדוחות כספיים של תקופת ביניים בשנה קודמת אשר אינה משפיעה על הדוחות הכספיים לשנה הקודמת

התגלתה טעות בדוחותיו הכספיים של תאגיד לתקופת ביניים של שנה קודמת (להלן – "דוחות לתקופת ביניים קודמת"), אשר אינה משפיעה על הדוחות הכספיים לשנה הקודמת, יעריך התאגיד את מהותיותה בהתאם לספים הכמותיים ולשיקולים איכותניים כמפורט לעיל.

בעת בחינת סכום הטעות ביחס לספים הכמותיים התוצאתיים כהגדרתם לעיל, על התאגיד לבחון את סכום הטעות ביחס לרווח או הפסד (הן הנקי והן הכולל) של כל אחת מהתקופות הבאות:

(1) תקופת הביניים קודמת;

(2) התקופה המצטברת מתחילת שנה קודמת ועד למועד הדוחות הכספיים לתקופת הביניים הקודמת;

(3) תקופת הביניים השוטפת (כך שזקיפת ההשפעה המצטברת של הטעות לתקופת הביניים השוטפת, תביא לשינוי מהותי בתוצאותיה, ומשכך תשפיע על ניתוח מגמות בין רבעונים), והתקופה המצטברת מתחילת השנה השוטפת ועד למועד הדוחות הכספיים לתקופת הביניים השוטפת.

מצא התאגיד כי הטעות הינה מהותית ביחס לאחת מן התקופות האמורות, תיחשב הטעות כטעות מהותית. להוראות בדבר אופן תיקון הדוחות במקרה זה, ר' סעיף 4(ב) לעמדה זו.

4. קווים מנחים לעניין אופן תיקון דוחות כספיים הכוללים טעות מהותית

להלן יפורטו קווים מנחים בדבר אופן תיקון דוחות כספיים הכוללים טעות מהותית.

יודגש כי ללא קשר לאופן תיקון הטעות המהותית, קיימות חובות דיווח החלות על תאגיד אשר גילה טעות מהותית בדוחותיו הכספיים כפי שדווחו בעבר (הגשת דוח מיידי בדבר קיומה של טעות כאמור, ומתן גילוי בדוח הדירקטוריון) וזאת בהתאם לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים.

גילה התאגיד טעות מהותית בדוחותיו הכספיים אשר פורסמו בעבר, יציג התאגיד את דוחותיו הכספיים מחדש בהתאם להוראות הקבועות בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (להלן - "IAS 8"), ויפרסם מחדש.

על אף האמור לעיל, רשאי תאגיד לפעול בהתאם לקווים המנחים כפי שיפורטו להלן, ובשים לב לאמור בסעיף ו' להלן:

א. הייתה הטעות, טעות מהותית במספר דוחות כספיים שפורסמו בעבר, יהיו הדוחות הכספיים המוקדמים ביותר שיפורסמו מחדש, הדוחות הכספיים לשנת הדיווח האחרונה (להלן - "הדוח השנתי האחרון"). בנוסף, יפורסמו מחדש הדוחות הכספיים הרבעוניים אשר פורסמו לאחר הדוח השנתי האחרון ואשר כוללים טעות מהותית.

ב. התגלתה טעות מהותית בנתוני דוחות כספיים רבעוניים בלבד, אשר פורסמו עובר לדוח השנתי האחרון (היינו - הדוח השנתי האחרון אינו כולל טעות מהותית, ר' סעיף 3(ג) לעיל), רשאי התאגיד לתקנה במסגרת מספרי השוואה של הדוחות הרבעוניים המקבילים של השנה השוטפת.

היה המועד בו קמה חובת הדיווח אודות הטעות המהותית לאחר פרסום הדוחות הכספיים הרבעוניים המקבילים של השנה השוטפת, יפורסמו מחדש דוחות אלו, תוך תיקון הטעות המהותית במסגרת מספרי השוואה הכלולים בהם.

מובהר כי אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות IAS 8 לעניין תיקון טעויות, לרבות הוראות הגילוי הקבועות בתקן זה, ו/או לגרוע מהחובה המוטלת על רואה החשבון המבקר בדבר הכללת הפניית תשומת לב להצגה מחדש, כקבוע בהוראות תקן ביקורת מספר 72 דוח רואה חשבון מבקר הכולל שינוי מהנוסח האחיד.

ג. התגלתה טעות מהותית בנתוני הדוח השנתי האחרון, כאשר המועד בו קמה חובת הדיווח בדבר קיומה של הטעות בהתאם לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים, חל לא יותר מעשרים ואחת ימים עובר למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת הדיווח השוטפת (להלן - "הדוח

השנתי השוטף"), רשאי התאגיד לתקן את הטעות בדרך של תיקון מספרי ההשוואה אשר יכללו בדוח השנתי השוטף, וזאת מבלי לפרסם מחדש את הדוח השנתי האחרון. מובהר כי אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות 8 IAS לעניין תיקון טעויות, לרבות הוראות הגילוי הקבועות בתקן זה, ו/או לגרוע מהחובה המוטלת על רואה החשבון המבקר בדבר הכללת הפניית תשומת לב להצגה מחדש, כקבוע בהוראות תקן ביקורת מספר 72, **דוח רואה חשבון מבקר הכולל שינוי מהנוסח האחד**.

ד. התגלתה טעות בנתוני הדוח השנתי האחרון אשר אינה מהותית ביחס לתוצאות שנת הדיווח הקודמת אולם הינה מהותית ביחס לתוצאות תקופת הדיווח השוטפת או המצטברת (למשל באופן שזקיפת ההשפעה המצטברת של תיקון הטעות לתקופת הדיווח השוטפת, תביא לשינוי מהותי בתוצאות תקופת הדיווח השוטפת - ר' לעניין זה גם סעיף 3(ב) לעמדה זו), רשאי התאגיד לתקנה על דרך תיקון מספרי ההשוואה שיכללו בדוחות הכספיים לתקופה השוטפת (בין אם מדובר בדוח השנתי השוטף ובין אם מדובר בדוח רבעוני שוטף), וזאת חלף פרסום מחדש של הדוחות הכוללים את הטעות. במקרה כאמור, סגל הרשות לא יתערב מקום בו יבוצע התיקון בדרך של סימון סעיפי הדוח המתוקנים כ"**התאמה לא מהותית של מספרי השוואה**", תוך מתן גילוי בביאורים לדוחות הכספיים, בדבר התיקון בהתאם לעקרונות הקבועים ב- 8 IAS לעניין תיקון טעויות.

ה. על אף האמור בסעיף א' לעיל, גילה תאגיד טעות מהותית בנתוני הדוח השנתי האחרון ו/או בנתוני דוחות רבעוניים לשנה הקודמת, אשר ייכללו כמספרי השוואה בדוחות הכספיים לתקופה שוטפת, והטעות מתמקדת ברכיב מסוים בדוח הכספי, כך שהשפעות תיקונה ניתנות להבנה בנקל, ופרסום מחדש של הדוחות הכוללים את הטעות המהותית אינו מוסיף ערך משמעותי לעומת דיווח מיידי אודותיה ותיקונה במסגרת מספרי ההשוואה של הדוח לתקופה השוטפת [למשל - מקרים מסוימים של טעויות סיווג מהותיות בין סעיפים בדוחות הכספיים], רשאי התאגיד, **בכפוף לקבלת אישורו של סגל הרשות מראש**, לתקן את הטעות המהותית בדרך של תיקון מספרי ההשוואה אשר ייכללו בדוחות הכספיים לתקופה השוטפת, חלף פרסום מחדש של הדוחות הכוללים את הטעות המהותית. מובהר כי אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מהוראות 8 IAS לעניין תיקון טעויות, לרבות הוראות הגילוי הקבועות בתקן זה, ו/או לגרוע מהחובה המוטלת על רואה החשבון המבקר בדבר הכללת הפניית תשומת לב להצגה מחדש, כקבוע בהוראות תקן ביקורת מספר 72, **דוח רואה חשבון מבקר הכולל שינוי מהנוסח האחד**.

ו. מודגש כי אין באמור לעיל בכדי לגרוע מסמכות סגל רשות ניירות ערך לדרוש, בנסיבות מיוחדות, פרסום מחדש של דוחות כספיים נוספים.

אשת קשר - יפעת פלקון שניידר, רו"ח, מחלקת תאגידים
טלפון - 02-6556444 ; פקס - 02-6513160